

7. Перець В., Степанова В. Сто років криміналістики // Персонал плюс. – МАУП, 2009. – 25 лютого–3 березня. – с. 7.

Біленчук П.Д., Ярмолюк А.А.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НАУКИ КРИМІНАЛІСТИКИ У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

Сучасний етап розвитку світової цивілізації характеризується системними трансформаційними змінами, оскільки він обумовлений епохою глобалізації.

Слідча і судова практика свідчить, що злочинний світ в епоху глобалізації омолоджується, набирає нових, більш агресивних і витончених форм, уміло пристосовується до реалій нашого життя, що стрімко змінюються. І ніхто вже не повірить, як це було за часів радянської доби, що – чого-чого, – а організованої злочинності та мафії у нас і сліду немає. Звичайно ж є [14, с. 4]! Корупція, економічне шпигунство, конкурентна розвідка [9, с. 42-45], комп'ютерна злочинність [10], контрабанда, фінансові шахрайства [16], шпигунські операції [15, с. 64], тощо – це тепер не тільки десь там – на Заході, це вже наші, рідні і доволі остогидлі соціальні вади. І лише фактичне знання цього безжалісного і цинічного стосовно законослухняних громадян країни злочинного світу, його страшних законів і традицій, а також сучасних засобів і методів розкриття, розслідування й запобігання кримінальним правопорушенням дасть нам можливість серйозно протистояти злочинності в Україні [14, с. 4].

Тому, вважаємо, що особливу увагу сьогодні варто приділяти вдосконаленню засобів і методів підвищення професійної майстерності юриста (експерта, слідчого, прокурора, правоохоронця, правозахисника, адвоката, судді), а також науковому забезпеченню діяльності органів правосуддя новітніми засобами пізнання, доказування, розслідування [3, с. 111-114].

У добре продуманій та вивірній часом українській системі вищої юридичної освіти серед численних дисциплін, що в сукупності складають величну споруду «юриспруденція», існує чітка послідовність вивчення фундаментальних і прикладних фахових дисциплін, що дозволяє студентам ґрунтовно опанувати широке розмаїття окремих галузей юридичної науки. Серед споріднених наук в юридичних вузах вивчається не менш важлива галузь юридичних знань – «Криміналістика» [7].

Базуючись на нормах кримінального і кримінально-процесуального законів, керуючись ними, вона акумулює в собі досвід передової слідчої та судової практики, рекомендує слідчому, експерту-досліднику, оперативному уповноваженому та судді великий арсенал наукових методів, тактичних прийомів і технічних засобів, які надають можливість ефективно збирати, закріплювати, досліджувати й використовувати речові докази за для встановлення істини у конкретному кримінальному провадженні [14, с. 5].

Сьогодні криміналістика є цариною діяльності, що здатна зробити важливий внесок у розв'язання сучасних актуальних проблем боротьби з

кримінальними правопорушеннями. Розробляючи специфічні проблеми розкриття, розслідування й запобігання кримінальним правопорушенням, застосовуючи сучасні досягнення інших галузей науки, криміналістика прогресує разом з усією юридичною наукою, будучи її самостійною частиною, а не компіляцією з різних галузей права. Вона є однією з центральних професійно-орієнтованих дисциплін фахової підготовки, однією з підвалин розвитку національної юридичної освіти, міжнародного співробітництва у протидії злочинності [14, с. 5].

Очевидно, що розвиток криміналістики в третьому тисячолітті обумовлений глобалізаційними процесами, а значить постійним прагненням науки до розширення обсягу досліджуваних об'єктів і можливості їх пізнання за допомогою новітніх ноозасобів, інтерактивних методів і грид-технологій [2].

Водночас відомо, що існування в центрі Європи суверенної України, як справедливо зазначає Є.І. Макаренко, суттєво впливає на геополітичні реалії не тільки в цьому регіоні, але й в усьому світі. Це підтверджується тим, що останнім часом помітно посилюється інтерес світової громадськості до економіки, національно-політичного та культурного відродження України, її міжнародних зв'язків у сфері освіти і надання правової допомоги. Поширення високоорганізованих форм прояву злочинності та набуття нею транснаціонального характеру ставить низку проблемних запитань і завдань, пов'язаних з нагальною потребою поглиблено та всебічно вивчати криміналістичні школи, узагальнювати досвід слідчої, експертної та судової практики не тільки України, а й Білорусі, Болгарії, Молдови, Польщі, Румунії, Словаччини, Туреччини, Угорщини та інших країн [14, с. 5-6]. Необхідно також вивчати досягнення криміналістичної науки і судово-слідчої практики країн, які визначають пріоритетні шляхи розвитку сучасної світової цивілізації – передусім таких держав, як Великобританія, Італія, Канада, Німеччина, Російська Федерація, США, Франція, Японія; а також країн, з якими Україна має відповідні угоди і зв'язки (економічні, політичні, культурні) – Греція, Саудівська Аравія та Хорватія [1, с. 5]. Звідси випливає необхідність рішучого зламу стереотипів у змісті та викладанні криміналістики, більш широкого використання даних сучасних наукових досліджень для того, щоб відповідально перебудувати весь процес криміналістичної освіти в Україні [14, с. 5-6].

Все це свідчить про те, яке важливе місце належить саме криміналістиці – науці, яка покликана озброїти правоохоронні органи і громадські правозахисні організації відповідними рекомендаціями щодо засобів, прийомів і методів розкриття, розслідування й запобігання кримінальним правопорушенням і тим самим забезпечити економічну, екологічну та політичну безпеку України [14, с. 6].

Сьогодні наука криміналістика посідає особливе чільне місце в пізнанні юридично значимих фактів, подій і явищ сучасного світу.

Здійснений в ході проведених досліджень (1975-2015 рр.) [4, с. 14] системний консолідований аналіз [6] наукової літератури [17] і матеріалів

оперативно-розшукової [5, с. 13], сискологічної [12, с. 166-173], експертної, слідчої і судової практики [13] дозволяє зробити висновок про те, що сьогодні доцільно рекомендувати чотиричленну методологію наукового забезпечення пізнання сутності юридично значимих фактів [8].

Разом з тим в ході пізнання, доказування, розслідування юридично значимих фактів необхідно користуватися також і натуралістичною, психологічною, феноменологічною, діалектичною, екзистенціалістською, структуралістською, герменевтичною і лише потім, як вказує М.В. Костицький, нормативістською методологією [11, с. 28].

Водночас вважаємо, що історіографію, джерелознавство, теорію, методологію, техніку, тактику і методику, сучасний стан та шляхи пріоритетного розвитку криміналістики найбільш перспективно і доцільно системно розглянути крізь призму тривимірного світобачення: по-перше, проаналізувати криміналістику як науку, її витоки, віхи, історію, теорію, методологію, методики і технології, по-друге, сформулювати криміналістику як навчальну дисципліну та її педагогічний освітній арсенал засобів пізнання юридично значимих фактів, подій і явищ, і, по-третє, висвітлити криміналістику як сферу практичної діяльності: експертної, слідчої, прокурорської, судової, правоохоронної, правозахисної, адвокатської.

Список використаних джерел

1. Біленчук П.Д. Від наукового редактора. Криміналістика: Підручник / П.Д. Біленчук, О.П. Дубовий, М.В. Салтевський, П.Ю. Тимошенко. За ред. П.Д. Біленчука. – К.: Атіка, 1998. – с. 5.
2. Біленчук П.Д. Електронний мультимедійний підручник «Криміналістика» / П.Д. Біленчук, В.І. Перкін, В.К. Весельський та ін. – К.: Міністерство освіти і науки України, 2008. – 260 с.
3. Біленчук П.Д. Концепція наукового забезпечення судочинства / П.Д. Біленчук // Актуальні проблеми сучасного розвитку цивільного, міжнародного морського і транспортного права: Матеріали III Міжнародної наукової конференції. – К.: КДАВТ, 2014. – с. 111-114.
4. Біленчук П. Наука поліцейського права в українському державотворенні / П. Біленчук, А. Ярмолюк // Юридичний вісник України, 2015. – №7 (1024). – с. 14.
5. Біленчук П. Оперативно-розшукове забезпечення судочинства / П. Біленчук, А. Ярмолюк // Юридичний вісник України, 2015. – №4 (1021). – с. 13.
6. Біленчук П.Д. Особливості використання засобів пізнання у сфері кримінального судочинства: порівняльний системний аналіз: Монографія / П.Д. Біленчук. – Хмельницький: Хм ЦНТП, 2012. – 502 с.
7. Біленчук П.Д., Семаков Г.С. Криміналістика. Кредитно-модульний курс: підручник / П.Д. Біленчук, Г.С. Семаков. За ред. П.Д. Біленчука. – 4-те вид., змін., допов. і доопр.: Київський університет права НАН України. – К.: ВД «Дакор», 2014. – 520 с.
8. Біленчук П.Д. Систематизація засобів пізнання у сфері

кримінального судочинства: традиційна та сучасна: Монографія / П.Д. Біленчук. – Хмельницький: Хм ЦНТП, 2012. – 410 с.

9. Довбня С.Я. Конкурентна розвідка і модель загроз безпеки і бізнесу в організаціях і установах різних форм власності / С.Я. Довбня, О.М. Нікітчин // *Бизнес и безопасность*, 2014. – №6 (104). – с. 42-45.

10. Криміналістика: Підручник / За ред. П.Д. Біленчука. – К.: Атіка, 1998. – 418 с.

11. Костицький М.В. Нормативізм як методологія юриспруденції / М.В. Костицький // *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*, 2014. – №4 (93). – с. 28.

12. Крошко В.П. Сысология вне границ: о генезисе этики, морали и нравственности сыска / В.П. Крошко // *Наука і правоохоронна*. – 2013. – №2. – с. 166-173.

13. Кулик О.Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 288 с.

14. Макаренко Є.І. Вступ до криміналістики. Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К. / Є.І. Макаренко, 2014. – 213 с.

15. Мусиенко Д. Шпионские штучки / Д. Мусиенко // *Бизнес и безопасность*, 2014. – №6 (104). – с. 64.

16. Черней В.В. та ін. Розслідування шахрайств, учинених способом фінансової піраміди: навч. посіб. / За ред. В.В. Коваленка. – К.: НАВС, 2013. – 180 с.

17. Чистяков А.Н. Пандемия страха / А.Н. Чистяков. – К.: МААК, 2010. – 810 с.

Біленчук П.Д., Ярмолюк А.А.

ПОЛІЦЕЙСЬКА НАУКА І КРИМІНАЛІСТИКА У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ: СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ

Сучасний етап розвитку світової цивілізації характеризується системними трансформаційними змінами, оскільки він обумовлений епохою глобалізації.

Очевидно, що розвиток криміналістики в третьому тисячолітті обумовлений глобалізаційними процесами, а значить постійним прагненням науки до розширення обсягу досліджуваних об'єктів і можливості їх пізнання за допомогою сучасних ноозасобів, інтерактивних методів і грид-технологій [2].

Сьогодні наука криміналістика посідає особливе чільне місце в пізнанні юридично значимих фактів, подій і явищ сучасного світу.

Водночас історіографію, джерелознавство, сучасний стан і шляхи пріоритетного розвитку криміналістики найбільш перспективно системно розглянути крізь призму тривимірного світобачення: по-перше, проаналізувати криміналістику як науку, по-друге, сформулювати криміналістику як навчальну дисципліну і, по-третє, висвітлити криміналістику як сферу практичної діяльності: експертної, слідчої, прокурорської, судової, правоохоронної, адвокатської, правозахисної.